

Catàlegs i estudis

Vitrina 7

De la Col·lecció Cervantina es van publicar dos catàlegs. El primer, en 3 volums, incloïa les peces de la donació d'Isidre Bonsoms. La BC el va començar a publicar l'any 1916, just un any després de la generosa donació, i com a condició posada pel mateix Bonsoms. El segon, en 5 volums, inclogué les actualitzacions al catàleg anterior i les adquisicions publicades fins 1930.

De la Col·lecció de Fullets Bonsoms es va projectar l'edició del catàleg en tres volums, tot i que finalment només reeixí el volum 1, que inclou els fullets datats fins l'any 1700. Al pròleg d'aquest volum s'explica que s'han incorporat a la col·lecció fullets de tipus històric que formaven part d'altres fons de la Biblioteca.

De la Col·lecció Bonsoms-Chacón sabem de la voluntat de la Biblioteca per editar-ne el catàleg, però finalment no es va fer. El 1949 la Biblioteca organitzà una exposició en agraïment al matrimoni per la seva donació. La selecció va ser a càrrec de Pere Bohigas, el llistat de la qual va publicar-se a l'*Anuario de la Biblioteca Central...* corresponent als anys 1948-1950.

Per acabar, una breu mostra d'estudis publicats sobre Isidre Bonsoms i les col·leccions, exemple de l'interès que han despertat i segueixen despertant.

excepció de la *Galatea*, de la qual en tenia la segona edició, de 1590, més rara que la primera. S'hi distingeix un gran àmbit de bibliografia i estudis, un altre d'obres inspirades i adaptacions, i finalment, iconografia cervantina. En aquest darrer s'hi apleguen des d'originals artístics de gran bellesa (gravats, aiguades, dibuixos a tinta...) fins a material efímer (cromos, naips...).

L'any 1915 Bonsoms va donar a la Biblioteca les 3.367 peces que configuraven la seva col·lecció cervantina per tal de posar-la a disposició dels investigadors. Els llibres van rebre el topogràfic "Cerv.". Des de llavors la BC, acomplint la voluntat del seu generós donant, ha anat incrementant la Col·lecció Cervantina, que en l'actualitat va camí dels 10.000 volums.

Col·lecció Bonsoms - Chacón

Vitrines 5 i 6

No podria entendre's la Col·lecció Cervantina sense les magnífiques edicions de llibres de cavalleries, cròniques i obres literàries en edicions incunables i dels segles XVI i XVII i alguns manuscrits renaixentistes que aplega aquesta col·lecció. L'edició del *Tirant lo Blanc* de Valladolid de 1511, la nissaga d'*Amadís de Gaula* o el *Belianís*, els manuscrits de les traduccions al català del *Decameron* i la *Fiammetta* del s. XV... La llista seria llarga. Al seu costat, i com a complement, s'hi troba un extens àmbit de bibliografia, que conté estudis i catàlegs.

Aquesta col·lecció va arribar a la Biblioteca a la mort de Mercedes Chacón l'any 1948. S'acomplia així la voluntat testamentària de Bonsoms, en què en nomenava usufructuària a la seva muller, amb qui compartia la passió pels llibres i la lectura. Un testimoni incontestable és el catàleg en fitxes manuscrites curosament redactat per ella, que es conserva al mateix moble que tenien a Valldemossa, actualment ubicat a la Sala Cervantina.

El nom de la col·lecció ret homenatge al matrimoni. Els 1778 exemplars que la formen es distingeixen pel topogràfic "Bon."

www.bnc.cat

*Isidre Bonsoms,
bibliòfil i mecenes*

Del 7 de juny al 16 de juliol de 2022

Alora 707 BROADWAY N. Y.

 Biblioteca de Catalunya

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital 56 - 08001 - Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

Isidre Bonsoms, bibliòfil i mecenes

Amb la mort d'En Bonsoms, ha perdut Catalunya un fill que l'estimava amb deliri, els bibliòfils un bon company i els estudiosos un bon amic. (Joan Givanel i Mas, 1922)

enguany es compleixen cent anys de la mort d'Isidre Bonsoms i Sicart (Barcelona, 1849 – Valldemossa, 1922). Aquesta mostra, juntament amb el cicle de conferències sobre la seva figura i el seu entorn, vol retre homenatge a un dels més grans benefactors de la Biblioteca de Catalunya.

Isidre Bonsoms sentia passió pels llibres i per la cultura. Va aplegar una esplèndida biblioteca, amb milers de volums, comprats de manera curosa i selectiva. Fou soci fundador de la Societat Catalana de Bibliòfils, membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, del Patronat de la Biblioteca de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Hispanic Society of America. Contribuí a la compra del *Cançoner Gil*, promogué i dotà el Premi Bonsoms a la investigació cervantina, finançà publicacions i investigà sobre el *Tirant lo Blanc*, el *Decameron* i la *Fiammetta*, tot amb gran discreció.

És conegut el seu gust per compartir els seus llibres, prestant exemplars a col·legues i investigadors. En aquest sentit, possiblement la màxima expressió d'aquesta generositat fou la donació a la Biblioteca de Catalunya de tres col·leccions bibliogràfiques extraordinàries: la col·lecció de fullets historicopolítics, nucli de la Col·lecció de Fullets Bonsoms; una imponent col·lecció cervantina, cor de l'actual col·lecció del mateix nom; i pòstumament, a la mort de la seva esposa, Mercedes Chacón, els llibres de cavalleria, edicions incunables i dels segles XVI i XVII i obres de referència, que conformen la Col·lecció Bonsoms-Chacón, farcida d'enquadernacions bellíssimes.

Cal posar en relleu la donació de manuscrits, entre els quals es poden destacar el *Libre dels Feits de Jaume I* (Barcelona, 1380), sengles traduccions del segle XV al català de les obres de Boccaccio esmentades, o l'esborrany del contracte per a la impressió del *Tirant lo Blanc* de 1497.

Joan Givanel i Mas acabava la seva necrològica publicada a *La Veu de Catalunya* l'1 de desembre de 1922 amb les paraules que encapçalen aquest text. La figura d'Isidre Bonsoms perviu a través del seu llegat de llibres i manuscrits, un gran tresor del patrimoni cultural de Catalunya i del món.

Marta Navarro Noguera
Secció de Reserva Impresa i Col·leccions Especials

Bibliòfil i mecenes

Vitrina 1

Isidre Bonsoms va ser un home implicat en el món cultural del seu temps. Fill d'una família de la burgesia comercial catalana, va estudiar a diverses institucions i universitats europees d'Alemanya, Àustria, França i Anglaterra, la qual cosa li va proporcionar una formació refinada i el coneixement de diversos idiomes. Gaudia d'una posició econòmica desfogada, de manera que els diners no van ser un obstacle per fruit de la seva passió que des de ben jove sentia pels llibres i la lectura.

Va construir una biblioteca esplèndida, tant en el seu contingut com en la seva forma. Alguns dels exemplars de les seves col·leccions llueixen els monogrames "IBS" o "IB" daurats a les tapes de magnífiques enquadernacions en pell.

Formà part del Patronat de la Biblioteca. Promogué i dotà el Premi Bonsoms a la investigació cervantina i l'entorn del món de l'autor del Quixot.

Va ser un dels socis fundadors de la Societat Catalana de Bibliòfils (Barcelona, 1903-1912), entitat formada per un grup selecte de bibliòfils catalans. Les seves edicions tenien un tiratge limitat: hi havia exemplars per als socis i altres per a la venda. A Bonsoms li va correspondre el número 1.

L'any 1907 fou nomenat membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres. El discurs d'ingrés era un estudi sobre els tres únics exemplars coneguts de l'edició de 1490 del *Tirant lo Blanc*. A la mateixa època fou nomenat membre de la Hispanic Society of America.

Promogué edicions de llibres, en alguns dels quals se'n fa menció.

Fou un dels deu mecenes que va contribuir a la compra i posterior donació a la Biblioteca del cançoner provençal del s. XIV conegut com *Cançoner Gil*, a Pablo Gil y Gil, a través del llibreter Salvador Babra.

Vitrina 2

Bonsoms donà a la BC més de quaranta manuscrits, que formen part de les tres col·leccions que posseeix la Biblioteca: diversos de temàtica cervantina, d'altres relacionats amb les Illes Balears. Entre ells, però, hem de destacar les traduccions al català de les obres de Giovanni Boccaccio el *Decameron* i la *Fiammetta* del s. XV, de les quals en va publicar un estudi, o els *Libre dels Feits de Jaume I*.

La documentació conservada a l'Arxiu Administratiu de la BC ens mostra una relació cordial i fluida, gairebé personal, entre la direcció i Bonsoms i la seva esposa, Mercedes Chacón. En son un exemple la necrològica escrita per Joan Givanel i Mas a *La veu de Catalunya* a la mort del generós donant, i l'agraïment de la vídua a Jordi Rubió i Balaguer, director de la Biblioteca, pel condol per la mort del seu marit.

Les col·leccions

Col·lecció de Fullets Bonsoms

Vitrina 3

Bonsoms va iniciar la seva col·lecció d'impresos historicopolítics catalans amb la compra al bibliòfil Jaume Andreu de la seva col·lecció de 2.360 fullets, l'any 1902. Va donar-la a la Biblioteca el 1910.

Impresos de caràcter legislatiu (reials cèdules, edictes...) i jurídic (al·legacions, memorials...), publicacions periòdiques, relacions històriques i obretes de caire literari popular (romanços) des del s. XVI fins entrat el segle XIX, eren les peces que constituïen aquesta donació.

"Col·lecció de Fullets Bonsoms" va ser el nom amb què la Biblioteca va denominar aquesta col·lecció en honor al seu donant. El impresos que la formen es distingeixen pel topogràfic "F.Bon.". Acomplint la voluntat de Bonsoms, la Biblioteca ha anat incrementant la col·lecció: actualment s'hi compten més de 22.000 exemplars.

Col·lecció Cervantina

Vitrines 4 i 5

L'afició d'Isidre Bonsoms pels llibres, i en especial per Cervantes, el va dur a comprar llibres cervantins des de ben jove. Ja en la seva maduresa, comprà la col·lecció del cervantista i bibliòfil Leopold Rius, amb la qual Bonsoms acreixia la seva biblioteca amb més de mil peces. Continuà amb aquesta tasca, cercant edicions i exemplars arreu del món, conformant la que fou considerada una de les millors col·leccions cervantines de l'època.

Bonsoms posseïa totes les primeres edicions de les obres de Cervantes en idioma original i les seves traduccions a